

ЖИТОМИРСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
ПРИРОДНИЧИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ЕКОЛОГІЇ ТА ГЕОГРАФІЇ

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ
з освітньої компоненти
«СОЦІАЛЬНА ТА ЕКОНОМІЧНА ГЕОГРАФІЯ УКРАЇНИ»
для підготовки здобувачів
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти програми

Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

Спеціальність 014 Середня освіта

Предметна спеціальність 014.07 Середня освіта (Географія)

Освітня програма Середня освіта (Географія)

Факультет Природничий

Укладачі:

Валентина **ЯКОВЛЕВА**

Руслана **ВЛАСЕНКО**

Розглянуто та схвалено

на засіданні кафедри екології та географії

Протокол від «13» жовтня 2021 р. № 4

Завідувач кафедри _____ Олександр ГАРБАР

УДК 908 (079)

Рекомендовано до друку вченою радою Житомирського державного університету імені Івана Франка (протокол № 24 від 28.12. 2021 р.)

Рецензенти:

Олександр ЛАВРИК - доктор географічних наук, професор кафедри екології та географії Житомирського державного університету імені Івана Франка.

Інна НЕСТЕРЧУК - кандидат географічних наук, доцент кафедри туризму Поліського національного університету.

Микола ПРИГОДІЙ- доктор педагогічних наук, професор завідувач кафедри промислової інженерії та сервісу Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова.

Яковлева В.А, Власенко Р.П. Методичні рекомендації для проведення практичних занять з освітньої компоненти «Соціальна та економічна географія України», Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 202. – 26 с.

©В.А Яковлева,2021

© Р.П. Власенко, 2021

©Житомирський державний університет імені Івана Франка 2021

ЗМІСТ

Вступ	4
МОДУЛЬ I. ЗАГАЛЬНІ ОСНОВИ СОЦІАЛЬНОЇ ТА ЕКОНОМІЧНОЇ ГЕОГРАФІЇ УКРАЇНИ	5
Практичне заняття № 1 Тема: Основи соціальної та економічної географії України. Україна на економічній та політичній карті світу.	5
Практичне заняття № 2-3 Тема: Демографічні процеси в Україні.	6
Практичне заняття № 4 Модульна контрольна робота №1	7
МОДУЛЬ II. ЕКОНОМІКА УКРАЇНИ	9
Практичне заняття № 5-6 Тема: Національна економіка України.	9
Практичне заняття № 7-8 Тема: особливості сучасного розвитку промисловості України. промисловість України.	10
Практично-семінарське заняття № 9-10 Первинний сектор економіки Тема: Сільське господарство. Аграрний сектор економіки.	11
Практичне заняття № 11-12 Тема: Лісове господарство України	12
Практичне заняття № 13 Тема: Видобувна промисловість.	13
Практичне заняття № 14 Вторинний сектор економіки Тема: Виробництво та постачання електроенергії.	14
Практичне заняття № 15 Тема: Металургійне виробництво. Значення і місце металургії в економіці країни	15
Практичне заняття №16 Тема: Хімічне виробництво. значення та специфічні особливості сучасних технологій хімічного виробництва	17
Практичне заняття № 17 Тема: Виробництво машин та устаткування. Роль машинобудування в господарстві України.	18
Практичне заняття № 18 Третинний сектор економіки Тема: Транспорт його роль у національній економіці	19
Практичне заняття № 19 Тема: Торгівля як вид послуг	20
Практичне заняття № 20 Тема: Туризм. Туризм як складник національної економіки, його види. чинники розвитку туризму в Україні	21
Практичні заняття № 21 Тема:Наукова діяльність. Освіта. Охорона здоров'я. Роль науки й освіти в суспільстві	22
Практичне заняття № 22. МОДУЛЬНА КОНТРОЛЬНА РОБОТА № 2	24
Література	Error! Bookmark not defined.

Вступ

Метою методичних рекомендацій для проведення практичних занять з освітньої компоненти «Соціальна та економічна географія України» є виконання, засвоєння та відпрацювання навчального матеріалу, що пропонується здобувачам. Практичне заняття формує у бакалаврів культуру розумової праці, пізнавальну активність, самостійність та ініціативу до набуття знань.

Практичні заняття - вважаються одними із досить ефективних і значущих форм навчального процесу, на заняттях здобувачі закріплюють та поглиблюють знання з освітньої компоненти «Соціальна та економічна географія України». Практичні роботи допомагають розвивати творчу самостійність, поглиблюють інтерес до науки і наукових географічних досліджень, виховують педагогічний такт, розвивають культуру мови.

Освітня компонента «Соціальна та економічна географія України» належить до обов'язкового курсу підготовки фахівців географічного профілю, викладається вона на третьому курсі. Для того, щоб краще підготуватися до практичного заняття та якісно засвоїти географічне, геополітичне положення України, її природно-ресурсний потенціал, основні поняття демографічних процесів, галузеву та територіальну структуру господарства, секторальну структуру розвитку економіки у порівнянні з світовим господарством, а також сучасні проблеми та тенденції розвитку економіки України, необхідно ретельно опрацювати конспекти лекцій, довідковий, статистичний матеріал, додаткові джерела та сучасну наукову літературу.

Дані методичні рекомендації подаються як методично-інструктивний матеріал, необхідний здобувачам протягом семестру, що допоможе їм якісно підготуватися до практичних робіт за темами навчальної дисципліни. До складу завдань з практичних робіт входять питання для обговорення, завдання на контурній карті, побудова графіків, діаграм, блок-схем, таблиць, робота з картами атласів. Майбутні вчителі географії у процесі виконання практичних робіт отримають необхідні знання та навички для подальшої практичної і фахової підготовки.

Методичні рекомендації можуть бути використані для здобувачів вищої освіти освітньої програми Середня освіта (Географія) на практичних заняттях з освітньої компоненти «Соціальна та економічна географія України».

ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

МОДУЛЬ І. ЗАГАЛЬНІ ОСНОВИ СОЦІАЛЬНОЇ ТА ЕКОНОМІЧНОЇ ГЕОГРАФІЇ УКРАЇНИ

Практичне заняття № 1

ТЕМА: ОСНОВИ СОЦІАЛЬНОЇ ТА ЕКОНОМІЧНОЇ ГЕОГРАФІЇ УКРАЇНИ. УКРАЇНА НА ЕКОНОМІЧНІЙ ТА ПОЛІТИЧНІЙ КАРТІ СВІТУ.

Мета: формувати розуміння історії розвитку української економіки.

Ознайомити здобувачів з основними етапами становлення економічних, статистичних, економіко-географічних досліджень в Україні. Знати категорії економіко-географічного положення, геополітичного положення України.

План заняття

1. Теоретичні основи та розвиток суспільної географії в Україні.
2. Суспільна географія в Україні: теоретико-методологічна база та тенденції розвитку.
3. Структура курсу СГУ, джерела географічної інформації.
4. Основні етапи становлення економічних, статистичних, економіко-географічних досліджень в Україні.
5. Географічні відомості про територію України в минулому. Дослідження Геродота, Страбона, Г. Боплана, С. Рудницького, К. Воблого.
6. Сучасні географічні дослідження.
7. Українська державна територія. ЕГП та ГПП України.
8. Україна – суверенна держава. Конституція України.
9. Державна територія України. Етапи формування території України. Державні кордони, розміри території, крайні точки, географічні центри України та Європи.
10. Категорії економіко-географічного положення, геополітичного положення України. Глобальне, регіональне, сусідське геополітичне положення.
11. АТУ України, його сучасні особливості, проблеми та шляхи вдосконалення на різних територіальних рівнях.

Завдання для практичної роботи

Завдання 1.

На контурну карту нанесіть крайні точки України, її кордони та найближчих сусідів.

Завдання 2.

Намалюйте блок-схему структури курсу СГУ.

Завдання 3

Заповніть таблицю «Основні етапи економіко-географічних досліджень в Україні».

Завдання 4. Дати відповідь на тестові завдання в гугл формах

Критерії оцінювання

№ заняття:	Вид роботи:									Сумарна кількість балів
	Кількість балів за кожен вид роботи	ТП	ДЕ	ПР	РЗ	ОЗ	ТЗ	ІНДЗ	...	
1		50		20	-	5	10	15		100

ТП – відповідь на теоретичні питання; ДЕ – демонстраційний експеримент; ПР – практична робота; РЗ – розв’язок задач; ОЗ – оформлення заняття; ТЗ – тестові завдання; ІНДЗ – індивідуальні завдання;

 - вид роботи, який не передбачений на занятті.

Практичне заняття № 2-3

ТЕМА: ДЕМОГРАФІЧНІ ПРОЦЕСИ В УКРАЇНІ.

Мета: формувати розуміння сучасних демографічних процесів в Україні, їх особливості та наслідки. Ознайомити здобувачів з основними видами міграцій, масштабами й напрямками міграційних потоків в Україні.

План заняття

1. Чисельність, розміщення та щільність населення України, їх динаміка та територіальні відмінності.
2. Відтворення населення: народжуваність, смертність, природній приріст.
3. Розселення і його форми в Україні.
4. Заселення території України.
5. Основні типи населених пунктів, критерії їх розмежування.
6. Класифікація міст за людністю.
7. Функціональна типологія міст.
8. Урбанізація, причини, що її зумовлюють.
9. Міські агломерації.
10. Субурбанізація. Світові міста в Україні.
11. Механічний рух населення: причини та види міграцій, масштаби й основні напрямки міграційних потоків в Україні. Сезонна і маятникова міграція. Трудова міграція.
12. Міграційна політика в Україні.
13. Релігійна структура населення України. Релігійна структура населення, його регіональні особливості.

14. Чинники формування георелігійної ситуації. Ринок праці.

Завдання для практичної роботи

Завдання 1. На контурну карту нанесіть найбільші міста України, міські агломерації.

Завдання 2. Складіть таблицю механічного руху населення в Україні.

Завдання 3. Нанесіть на контурну карту країни, де мешкають найбільші діаспори українців та сучасні напрями зовнішньої міграції українського населення.

Завдання 4. Відомо, що на сучасному етапі, Україна знаходиться у смузі демографічної кризи. Запропонуйте свій варіант подолання цієї кризи.

Завдання 5. Дати відповідь на тестові завдання в гугл формах

Критерії оцінювання

№ заняття:	Вид роботи:									Сумарна кількість балів
	Кількість балів за кожен вид роботи	ТП	ДЕ	ПР	РЗ	ОЗ	ТЗ	ІНДЗ	...	
2		50		20	-	5	10	15		100

ТП – відповідь на теоретичні питання; ДЕ – демонстраційний експеримент; ПР – практична робота; РЗ – розв’язок задач; ОЗ – оформлення заняття; ТЗ – тестові завдання; ІНДЗ – індивідуальні завдання;

 - вид роботи, який не передбачений на занятті.

Практичне заняття № 4

МОДУЛЬНА КОНТРОЛЬНА РОБОТА №1

1. Розкрийте суть і значення предмета та об’єкта економічної і соціальної географії України.
2. Поясніть значення, структури та завдання економічної і соціальної географії України.
3. Охарактеризуйте діяльність видатних українських економіко-географів: Павло Чубинський, Костянтин Воблій, Володимир Кубійович, Степан Рудницький, Олексій Діброва та ін.
4. Назвіть та охарактеризуйте основні наукові центри соціально-економічної географії України.
5. Дайте оцінку суспільно-географічному положенню України.
6. Оцініть політико-географічне положення (ПП) України.
7. Розкажіть про сучасний державний та адміністративно-територіальний устрій України.

8. Поясніть походження назви «Україна» та її перші згадки в історичних документах.
9. Оцініть та охарактеризуйте державну територію України та її етнічні землі.
10. Розкажіть про основні етапи формування сучасної державної території України.
11. Назвіть історико-географічні аспекти формування господарської системи України.
12. Розкажіть про формування кордонів України в ході Другої світової війни.
13. Розкрийте суть і значення поняття «природно-ресурсний потенціал» території. Сутність економічної оцінки ПРП. Значення виявлення компонентної структури ПРП.
14. Розкрийте і охарактеризуйте роль та значення рівня забезпеченості господарства України природними ресурсами.
15. Оцініть структуру та дайте характеристику мінерально-сировинних ресурсів України.
16. Оцініть та охарактеризуйте земельні ресурси України.
17. Дайте оцінку та порівняйте потенціал водних ресурсів з економічним потенціалом, охарактеризуйте запаси, рівень забезпеченості населення України і господарства.
18. Поясніть вплив агрокліматичних ресурсів на рівень розвитку галузей економіки України.
19. Дайте характеристику лісовим ресурсам України.
20. Оцініть ресурси фауни та флори України та дайте характеристику їх структурі.
21. Розкрийте суть та значення природно-рекреаційному потенціалу України.
22. Дайте характеристику сучасній демографічній ситуації в Україні.
23. Дайте характеристику етнічному складу населення України та з'ясуйте його територіальні відмінності.
24. Схарактеризуйте мовний та релігійний склад населення України.
25. Поясніть особливості функціонування трудових ресурсів України.
26. Поясніть сутність системи розселення населення. Охарактеризуйте класифікацію міст України за функціональним типом.
27. Дайте характеристику міграціям їх види та розкрийте суть сучасних тенденцій міграційних процесів в Україні.
28. Розкажіть про особливості української діаспори.

Критерії оцінювання

№ заняття:	Вид роботи:									Сумарна кількість балів
	Кількість балів за кожен вид роботи	ТП	ДЕ	ПР	РЗ	ОЗ	ТЗ	ІНДЗ	...	
2		100			-					100

ТП – відповідь на теоретичні питання; ДЕ – демонстраційний експеримент; ПР – практична робота; РЗ – розв’язок задач; ОЗ – оформлення заняття; ТЗ – тестові завдання; ІНДЗ – індивідуальні завдання;

- вид роботи, який не передбачений на занятті.

МОДУЛЬ II. ЕКОНОМІКА УКРАЇНИ

Практичне заняття № 5-6

ТЕМА: НАЦІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА УКРАЇНИ.

Мета: формувати знання про економічну систему та економічний потенціал України. Ознайомити здобувачів з сучасною структурою та секторальною моделлю економіки країни. Знати показники: валовий внутрішній продукт (ВВП), структура ВВП, індекс людського розвитку (ІЛР).

План заняття

1. Поняття «економічний розвиток» та його показники: валовий внутрішній продукт (ВВП), структура ВВП, індекс людського розвитку (ІЛР).
2. Економічна система та економічний потенціал України.
3. Історія формування господарства України.
4. Сучасна структура господарства України.
5. Секторальна модель економіки країни.

Завдання для практичної роботи

Завдання 1. Побудуйте колову діаграму галузевої вартості ВВП світу, України та декількох країн світу з різними соціально-економічними типами. Порівняйте їх між собою. Зробіть висновок який тип країн має найбільш прогресивну галузеву структуру національної економіки?

Завдання 2. Зробіть блок-схему секторальної структури господарства України та проаналізуйте її.

Завдання 3. Напишіть есе про «Економічний потенціал України».

Завдання 4. Підготуйте реферат на тему: «Шляхи виходу України з економічної кризи».

Завдання 5. Дайте відповідь на тестові завдання в гугл формі.

Критерії оцінювання

№ заняття:	Вид роботи:									Сумарна кількість балів
	Кількість балів за кожен вид роботи	ТП	ДЕ	ПР	РЗ	ОЗ	ТЗ	ІНДЗ	...	
3		50		20	-	5	10	15		100

ТП – відповідь на теоретичні питання; ДЕ – демонстраційний експеримент; ПР – практична робота; РЗ – розв’язок задач; ОЗ – оформлення заняття; ТЗ – тестові завдання; ІНДЗ – індивідуальні завдання;

- вид роботи, який не передбачений на занятті.

Практичне заняття № 7-8

ТЕМА: ОСОБЛИВОСТІ СУЧАСНОГО РОЗВИТКУ ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ. ПРОМИСЛОВІСТЬ УКРАЇНИ.

Мета: формувати знання про чинники розміщення виробництва в сучасних економічних умовах України. Ознайомити здобувачів з поняттями: «спеціалізація, концентрація, кооперування, комбінування, диверсифікація, дисперсія, агломерування»

План заняття

- 1.Форми суспільної організації промислового виробництва: спеціалізація, концентрація, кооперування, комбінування, диверсифікація, дисперсія, агломерування.
2. Чинники розміщення виробництва в сучасних умовах.
3. Форми просторової організації національної економіки.

Завдання для практичної роботи

Завдання 1. Побудуйте блок- схему галузевої структури промисловості України та проаналізуйте її.

Завдання 2. Побудуйте колову діаграму структури валового внутрішнього продукту України у % (див. посібник Барановського М. О. стор.28).

Завдання 3. Підготувати реферат на тему «Сучасна економіка України та світове господарство».

Завдання 5. Дайте відповідь на тестові завдання в гугл формі.

Критерії оцінювання

№ заняття:	Вид роботи:									Сумарна кількість балів
	Кількість балів за кожен вид роботи	ТП	ДЕ	ПР	РЗ	ОЗ	ТЗ	ІНДЗ	...	
1		50		20	-	5	10	15		100

ТП – відповідь на теоретичні питання; ДЕ – демонстраційний експеримент; ПР – практична робота; РЗ – розв’язок задач; ОЗ – оформлення заняття; ТЗ – тестові завдання; ІНДЗ – індивідуальні завдання;

 - вид роботи, який не передбачений на занятті.

Практичне заняття № 9-10 ПЕРВИННИЙ СЕКТОР ЕКОНОМІКИ.

ТЕМА: СІЛЬСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО. АГРАРНИЙ СЕКТОР ЕКОНОМІКИ.

Мета: формувати знання про особливості розміщення сільського господарства України.

Ознайомити здобувачів з структурою і розміщенням тваринництва та з сільськогосподарським районуванням України.

План заняття

1. Сільське господарство України.
2. Ґрунтово-кліматичні умови та земельні ресурси України.
3. Земельний фонд України.
4. Типи сільськогосподарських підприємств.
5. Структура сільськогосподарських угідь в Україні.
6. Рослинництво. Розміщення в Україні виробництва зернових і технічних культур, картоплярства, овочівництва, баштанництва, виноградарства.
7. Тваринництво. Розвиток кормової бази тваринництва. Структура та розміщення тваринництва.
8. Сільськогосподарське районування України. Зональна спеціалізація сільського господарства України. Гірські та приміські сільськогосподарські райони.
9. Сільське господарство Житомирської області.

Завдання для практичної роботи

Завдання 1. На контурну карту України нанесіть основні сільськогосподарські райони.

Завдання 2. Намалюйте блок-схему міжгалузевих зв'язків сільського господарства (стрілками вказати види продукції, якою забезпечує с/г інші галузі господарства та продукцію, яку отримує від інших галузей господарства) та проаналізуйте її.

Завдання 3. Підготуйте реферат про «Сучасні тенденції розвитку приватних сільськогосподарських господарств».

Завдання 4. Дайте відповідь на тестові завдання в гугл формі.

Критерії оцінювання

№ заняття:	Вид роботи:									Сумарна кількість балів
	Кількість балів за кожен вид роботи	ТП	ДЕ	ПР	РЗ	ОЗ	ТЗ	ІНДЗ	...	
5		50		20	-	5	10	15		100

ТП – відповідь на теоретичні питання; ДЕ – демонстраційний експеримент; ПР – практична робота; РЗ – розв’язок задач; ОЗ – оформлення заняття; ТЗ – тестові завдання; ІНДЗ – індивідуальні завдання;

 - вид роботи, який не передбачений на занятті.

Практичне заняття № 11-12

ТЕМА: ЛІСОВЕ ГОСПОДАРСТВО. ЛІСОВЕ ГОСПОДАРСТВО УКРАЇНИ.

Мета: Формувати знання про особливості розміщення та рівень розвитку лісового господарства. Ознайомити здобувачів з лісозаготівельними районами та сировинним потенціалом лісового господарства в Україні.

План заняття

1. Значення, рівень розвитку лісового господарства в економіці України.
2. Передумови формування та сировинний потенціал лісового господарства.
3. Лісозаготівельні райони в Україні.
4. Лісопильна промисловість.
5. Лісова промисловість Житомирської області.

Завдання для практичної роботи

Завдання 1. На контурній карті України позначити основні райони, вузли та центри хімічного та лісовиробничої промисловості.

Завдання 2. Підготуйте додатковий матеріал сучасний стани лісів в Україні, Житомирській області.

Завдання 3. Заповніть таблицю та проаналізуйте галузі промисловості, що використовують у своєму виробництві лісовиробничу продукцію.

Галузі промисловості	Продукція лісовиробничої промисловост

Завдання 4. На контурній карті України позначте основні райони, вузли та центри хімічної та лісовиробничої промисловості.

Завдання 5. Дайте відповідь на тестові завдання в гугл формі.

Критерії оцінювання

№ заняття:	Вид роботи:									Сумарна кількість балів
	Кількість	ТП	ДЕ	ПР	РЗ	ОЗ	ТЗ	ІНДЗ	...	

6	балів за кожен вид роботи	50		20	-	5	10	15		100
---	------------------------------------	----	--	----	---	---	----	----	--	-----

ТП – відповідь на теоретичні питання; ДЕ – демонстраційний експеримент; ПР – практична робота; РЗ – розв’язок задач; ОЗ – оформлення заняття; ТЗ – тестові завдання; ІНДЗ – індивідуальні завдання;

- вид роботи, який не передбачений на занятті.

Практичне заняття № 13 ТЕМА: ВИДОБУВНА ПРОМИСЛОВІСТЬ.

Мета: формувати знання про паливно-енергетичний, металургійний видобуток сировини в Україні. Ознайомити здобувачів з перспективами розробки родовищ руд кольорових металів в Україні та видобутком інших видів природної сировини.

План заняття

1. Основні й перспективні райони видобування кам’яного вугілля, нафти, природного газу, урану, торфу в Україні.
2. Шляхи покриття дефіциту палива в Україні.
3. Розвиток і розміщення виробництв з видобутку залізних і марганцевих руд в Україні.
4. Розробка родовищ руд кольорових металів в Україні.
5. Видобування інших видів природної сировини.
6. Підприємства видобувної промисловості Житомирської області

Завдання для практичної роботи

Завдання 1. Нанесіть на контурну карту головні райони видобутку: кам’яного вугілля, нафти, природного газу, урану, торфу в Україні.

Завдання 2. Заповніть таблицю.

Родовища паливних ресурсів	Басейни видобутку	Загальні запаси	Видобуток ресурсів

Завдання 3. Запропонуйте свою версію альтернативного використання паливних ресурсів.

Завдання 4. Дайте відповідь на тестові завдання в гугл формі.

Критерії оцінювання

№ заняття:	Вид роботи:									Сумарна кількість
	Кількість	ТП	ДЕ	ПР	РЗ	ОЗ	ТЗ	ІНДЗ	...	

	балів за								балів
7	кожен вид роботи	50		20	-	5	10	15	100

ТП – відповідь на теоретичні питання; ДЕ – демонстраційний експеримент; ПР – практична робота; РЗ – розв’язок задач; ОЗ – оформлення заняття; ТЗ – тестові завдання; ІНДЗ – індивідуальні завдання;

 - вид роботи, який не передбачений на занятті.

Практичне заняття № 14 ВТОРИННИЙ СЕКТОР ЕКОНОМІКИ

ТЕМА: ВИРОБНИЦТВО ТА ПОСТАЧАННЯ ЕЛЕКТРОЕНЕРГІЇ.

Мета: формувати знання про типи електростанцій, основні чинники їх розміщення. Ознайомити здобувачів з паливно-енергетичним балансом України, сучасними проблемами та перспективами розвитку електроенергетики.

План заняття

1. Значення електроенергетики.
2. Енергоресурси України.
3. Типи електростанцій, основні чинники їх розміщення.
4. Паливно-енергетичний баланс.
5. Найбільші ТЕС, АЕС, ГЕС, ЛЕП в Україні.
6. Використання відновлюваних джерел енергії.
7. Сучасні проблеми електроенергетики.
8. Підприємства електроенергетики в Україні.

Завдання для практичної роботи

Завдання 1. Нанесіть на контурну карту найпотужніші електростанції України.

Завдання 2. Нанесіть на контурну карту найпотужніші електростанції України

Найпотужніші електростанції України

Потужність, тис. кВт	Теплові	Гідравлічні	Атомні
Понад 1500	Вуглегірська, Запорізька, Криворізька, Бурштинська, Зміївська, Ладизинська, Трипільська, Старобешівська, Придніпровська,	Дніпровська	Запорізька, Південноукраїнська Рівненська, Хмельницька

	Слов'янська		
Менше 1500	Луганська, Курахівська, Зуївська, Добротвірська, Київська ТЕЦ-5, Київська ТЕЦ-6	Кременчуцька, Дністровська, Київська, Канівська, Каховська, Дніпродзержинськ	

Завдання 3. За допомогою атласу України, проаналізуйте виробництво та споживання електроенергії у регіонах України та заповніть таблицю

Райони що мають надлишкове виробництво електроенергії	Райони що мають збалансоване виробництво та споживання електроенергії	Райони що мають недостатнє виробництво електроенергії

Завдання 4. Напишіть есе на тему: «Шляхи виходу України з енергетичної кризи».

Критерії оцінювання

№ заняття:	Вид роботи:									Сумарна кількість балів
	Кількість балів за кожен вид роботи	ТП	ДЕ	ПР	РЗ	ОЗ	ТЗ	ІНДЗ	...	
8		50		20	-	5	10	15		100

ТП – відповідь на теоретичні питання; ДЕ – демонстраційний експеримент; ПР – практична робота; РЗ – розв'язок задач; ОЗ – оформлення заняття; ТЗ – тестові завдання; ІНДЗ – індивідуальні завдання;

 - вид роботи, який не передбачений на занятті.

Практичне заняття № 15

ТЕМА: МЕТАЛУРГІЙНЕ ВИРОБНИЦТВО. ЗНАЧЕННЯ І МІСЦЕ МЕТАЛУРГІЇ В ЕКОНОМІЦІ КРАЇНИ.

Мета: формувати знання про галузеву та територіальну структуру чорної металургії. Ознайомити здобувачів з проблемами модифікації матеріально-технічної бази, структурної трансформації чорної металургії.

План заняття

1. Передумови формування і розвитку металургійного виробництва в Україні.
2. Техніко-економічні особливості виробництва металів.
3. Чорна металурія. Фактори розміщення чорної металургії.
4. Сировинно-ресурсний потенціал металургії чорних металів.

5. Галузева та територіальна структура чорної металургії.
6. Металургійні вузли, центри, їх спеціалізація, принципи розміщення. Місце України на світовому ринку чорних металів.
7. Проблеми модифікації матеріально-технічної бази, структурної трансформації чорної металургії в умовах ринкової економіки. Кольорова металургія України, рівень її розвитку.
8. Передумови розвитку, специфіка сировини, сировинно-ресурсний потенціал.
9. Фактори розміщення кольорової металургії. Характеристика основних районів, центрів кольорової металургії в Україні.
10. Металургійне виробництво.
11. Науковотехнічний прогрес і металургія.
12. Екологічні заходи в регіонах чорної та кольорової металургії.

Завдання для практичної роботи

Завдання 1 За допомогою атласу України, проаналізуйте та нанесіть на контурну карту сировинну базу чорної металургії України (залізна і марганцева руди, коксівне вугілля, флюсові вапняки).

Завдання 2. Нанесіть на контурну карту металургійні райони України та покажіть сировинні зв'язки між ними.

Завдання 3. Проаналізуйте територіальну організацію чорної металургії України і заповніть таблицю.

Металургійні райони	Фактори розміщення	Металургійні вузли	Основні підприємства

Завдання 4. Підготуйте реферат на тему: «Кольорова металургія України».

Завдання 5. Дайте відповідь на тестові завдання в гугл формі.

Критерії оцінювання

№ заняття:	Вид роботи:									Сумарна кількість балів
	Кількість балів за кожен вид роботи	ТП	ДЕ	ПР	РЗ	ОЗ	ТЗ	ІНДЗ	...	
9	50		20	-	5	10	15			100

ТП – відповідь на теоретичні питання; ДЕ – демонстраційний експеримент; ПР – практична робота; РЗ – розв'язок задач; ОЗ – оформлення заняття; ТЗ – тестові завдання; ІНДЗ – індивідуальні завдання;

 - вид роботи, який не передбачений на занятті.

Практичне заняття №16

ТЕМА: ХІМІЧНЕ ВИРОБНИЦТВО. ЗНАЧЕННЯ ТА СПЕЦИФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ СУЧАСНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ХІМІЧНОГО ВИРОБНИЦТВА.

Мета: формувати знання про хімічне виробництво в Україні та особливості його структури. Ознайомити здобувачів з основними центрами виробництва хімічної продукції та чинниками їх формування.

План заняття

1. Структура та особливості використання хімічної сировини.
2. Чинники розміщення основних виробництв хімічної продукції, фармацевтичної продукції, гумових і пластмасових виробів.
3. Хімічне виробництво в Україні.
4. Основні центри виробництва хімічної продукції та чинники їх формування.
5. Хімічне виробництво.
6. Виробництво деревини та паперу.
7. Виробництво деревини й паперу в Україні: значення, історія розвитку, особливості технологій та чинники розміщення підприємств.
8. Структура (види) лісової промисловості - деревообробна, целюлозно-паперова, лісохімічна промисловість: специфіка сировини, головні центри, принципи їх розміщення.
9. Проблеми та перспективи розвитку лісової промисловості.

Завдання для практичної роботи

Завдання 1. Заповніть таблицю та проаналізуйте її.

Хімічна сировина	Райони видобутку сировини	Найбільші центри хімічної промисловості

Завдання 2. Нанесіть на контурну карту найбільші центри хімічної промисловості

Завдання 3. Проаналізуйте вплив хімічної промисловості на навколишнє середовище.

Завдання 4. Напишіть есе на тему: «Сучасне хімічне виробництво».

Завдання 5. Дайте відповідь на тестові завдання в гугл формі.

Критерії оцінювання

№ заняття:	Вид роботи:									Сумарна кількість балів
	Кількість балів за кожен	ТП	ДЕ	ПР	РЗ	ОЗ	ТЗ	ІНДЗ	...	
10	50		20	-	5	10	15		100	

	вид роботи								
--	------------	--	--	--	--	--	--	--	--

ТП – відповідь на теоретичні питання; ДЕ – демонстраційний експеримент; ПР – практична робота; РЗ – розв’язок задач; ОЗ – оформлення заняття; ТЗ – тестові завдання; ІНДЗ – індивідуальні завдання;

 - вид роботи, який не передбачений на занятті.

Практичне заняття № 17

ТЕМА: ВИРОБНИЦТВО МАШИН ТА УСТАТКУВАННЯ. РОЛЬ МАШИНОБУДУВАННЯ В ГОСПОДАРСТВІ УКРАЇНИ.

Мета: формувати знання про структуру машинобудування, найбільші центри виробництва продукції машинобудування. Ознайомити з чинниками розміщення підприємств машинобудування та тенденціями структурної перебудови машинобудування України.

План заняття

1. Структура (види, напрямки) машинобудування.
2. Чинники розміщення підприємств.
3. Форми організації підприємств машинобудування.
4. Основні машинобудівні райони, центри, їх спеціалізація.
5. Найбільші центри виробництва транспортних засобів, промислового обладнання, сільськогосподарської техніки, побутової електротехнічної та електронної продукції.
6. Тенденції структурної перебудови машинобудування України в умовах ринкової економіки.
7. Підприємства машинобудування Житомирської області
8. Виробництво тканин, одягу, взуття.
9. Легка промисловість: значення, структура (текстильна, швейна, шкіряно-взуттєва промисловість).
10. Особливості виробничого процесу та чинники розміщення підприємств, що виробляють тканини різних видів, одяг, шкіряно-взуттєву продукцію.
11. Центри розміщення текстильного, швейного, шкіряного, взуттєвого виробництва в Україні.
12. Народні промисли.
13. Виробництво харчових продуктів, напоїв. Харчова промисловість в Україні: значення, структура.

Завдання для практичної роботи

Завдання 1. Нанесіть на контурну карту найбільші центри машинобудування України.

Завдання 2. Заповніть таблицю

Підприємства машинобудування	Чинники Розміщення підприємств машинобудування	Центр машинобудування

Завдання 3. Проаналізуйте та поясніть, чому транспортне машинобудування в Україні знаходиться в стадії стагнації .

Завдання 4. Напишіть есе «Можливості розвитку літакобудування в Україні».

Завдання 5. Дайте відповідь на тестові завдання в гугл формі.

Критерії оцінювання

№ заняття:	Вид роботи:									Сумарна кількість балів
	Кількість балів за кожен вид роботи	ТП	ДЕ	ПР	РЗ	ОЗ	ТЗ	ІНДЗ	...	
11		50		20	-	5	10	15		100

ТП – відповідь на теоретичні питання; ДЕ – демонстраційний експеримент; ПР – практична робота; РЗ – розв’язок задач; ОЗ – оформлення заняття; ТЗ – тестові завдання; ІНДЗ – індивідуальні завдання;

 - вид роботи, який не передбачений на занятті.

Практичне заняття № 18 ТРЕТИННИЙ СЕКТОР ЕКОНОМІКИ

ТЕМА: ТРАНСПОРТ ЙОГО РОЛЬ У НАЦІОНАЛЬНІЙ ЕКОНОМІЦІ.

Мета: Формувати знання про види транспорту, їх переваги й недоліки. Ознайомити здобувачів з найважливішими автомагістралями України.

План заняття

1. Види транспорту, їх переваги й недоліки.
2. Вантажообіг та пасажиробіг.
3. Залізничний транспорт – основний вид транспорту України.
4. Найважливіші автомагістралі України.
5. Водні шляхи, найбільші морські та річкові порти України.
6. Повітряний транспорт.
7. Трубопровідний транспорт.
8. Міські види транспорту.

9. Транспортні вузли України.
10. Основні вантажні і пасажирські потоки.
11. Транзитний потенціал України.
12. Міжнародні транспортні коридори на території України.

Завдання для практичної роботи

Завдання 1. На контурну карту нанесіть основні транспортні шляхи України.

Завдання 2. Заповніть схему «Структура транспортної системи в Україні»

Завдання 3. Скласти стовпчикову діаграму «Частка різних видів транспорту в обсязі вантажних і пасажирських перевезень перевезень, млн. км. 2020 р.

Завдання 4. Дайте відповідь на тестові завдання в гугл формі.

Критерії оцінювання

№ заняття:	Вид роботи:									Сумарна кількість балів
	Кількість балів за кожен вид роботи	ТП	ДЕ	ПР	РЗ	ОЗ	ТЗ	ІНДЗ	...	
11		50		20	-	5	10	15		100

ТП – відповідь на теоретичні питання; ДЕ – демонстраційний експеримент; ПР – практична робота; РЗ – розв’язок задач; ОЗ – оформлення заняття; ТЗ – тестові завдання; ІНДЗ – індивідуальні завдання;

- вид роботи, який не передбачений на занятті.

Практичне заняття № 19

ТЕМА: ТОРГІВЛЯ ЯК ВИД ПОСЛУГ.

Мета: формувати знання про форми торгівлі в Україні. Ознайомити з чинниками концентрації роздрібної торгівлі в населених пунктах, регіонах, Інтернет – торгівля.

План заняття

1. Форми торгівлі в Україні.
2. Показники зовнішньої торгівлі.
3. Обсяги та структура експорту й імпорту товарів та послуг в Україні.
4. Основні напрями зовнішньоторговельних зв’язків.
5. Чинники концентрації роздрібної торгівлі в населених пунктах, регіонах. Інтернет - торгівля.

Завдання для практичної роботи

Завдання 1. Нанесіть на контурну карту напрями зовнішньоторговельних зв’язків України з іншими державами.

Завдання 2. Складіть таблицю з експорту й імпорту товарів та послуг України з іншими країнами що мають найбільший товарообіг.

Завдання 3. Поясніть, чому зовнішня торгівля України має велике значення для економіки країни.

Завдання 4. Дайте відповідь на тестові завдання в гугл формі.

Критерії оцінювання

№ заняття:	Вид роботи:									Сумарна кількість балів
	Кількість балів за кожен вид роботи	ТП	ДЕ	ПР	РЗ	ОЗ	ТЗ	ІНДЗ	...	
13		50		20	-	5	10	15		100

ТП – відповідь на теоретичні питання; ДЕ – демонстраційний експеримент; ПР – практична робота; РЗ – розв’язок задач; ОЗ – оформлення заняття; ТЗ – тестові завдання; ІНДЗ – індивідуальні завдання;

 - вид роботи, який не передбачений на занятті.

Практичне заняття № 20

Тема: Туризм. Туризм як складник національної економіки, його види. Чинники розвитку туризму в Україні

Мета: формувати знання про туристичну інфраструктуру в Україні. Ознайомити здобувачів з особливостями природних рекреаційних ресурсів, з туристичними районами в Україні та в Житомирській області.

План заняття

1. Туристична інфраструктура України.
2. Туризм в Україні.
3. Особливості природних рекреаційних ресурсів.
4. Об’єкти Світової спадщини ЮНЕСКО в Україні.
5. Туристичні райони в Україні.
6. Туристичні райони в Житомирській області.

Завдання для практичної роботи

Завдання 1. Заповніть таблицю та проаналізуйте забезпеченість регіонів України природними рекреаційними ресурсами. Випишіть природні рекреаційні об’єкти, які найбільш привабливі для туристів та сприятливі для розвитку туристичного господарства України.

Природні рекреаційні об’єкти України

Рекреаційні райони	Назви рекреаційних об’єктів
Вінницька	
Волинська	
Дніпропетровська	
Донецька	

Житомирська	
Закарпатська	
Запорізька	
Івано-Франківська	
Київська	
Кіровоградська	
Луганська	
Львівська	
Миколаївська	
Одеська	
Полтавська	
Рівненська	
Сумська	
Тернопільська	
Харківська	
Херсонська	
Хмельницька	
Черкаська	
Чернівецька	
Чернігівська	

Завдання 2. На контурну карту нанесіть туристичні об'єкти Житомирської області та об'єкти Світової спадщини ЮНЕСКО в Україні.

Завдання 3. Визначте перспективи розвитку туристичної галузі.

Завдання 4. Дайте відповідь на тестові завдання в гугл формі.

Критерії оцінювання

№ заняття:	Вид роботи:									Сумарна кількість балів
	Кількість балів за кожен вид роботи	ТП	ДЕ	ПР	РЗ	ОЗ	ТЗ	ІНДЗ	...	
14		50		20	-	5	10	15		100

ТП – відповідь на теоретичні питання; ДЕ – демонстраційний експеримент; ПР – практична робота; РЗ – розв'язок задач; ОЗ – оформлення заняття; ТЗ – тестові завдання; ІНДЗ – індивідуальні завдання;

 - вид роботи, який не передбачений на занятті.

Практичне заняття № 21

ТЕМА: НАУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ. ОСВІТА. ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. РОЛЬ НАУКИ Й ОСВІТИ В СУСПІЛЬСТВІ.

Мета: формувати знання про наукову й освітню діяльність в Україні та джерелами фінансування науки й освіти. Ознайомити здобувачів з Найвідомішими науковими центрами в Україні.

План заняття

1. Особливості наукової й освітньої діяльності.
2. Джерела фінансування науки й освіти в Україні.
3. Форми просторової організації наукових досліджень та освіти.
4. Найвідоміші наукові центри в Україні.
5. Охорона здоров'я.
6. Найвідоміші центри охорони здоров'я в Україні.

Завдання для практичної роботи

Завдання 1. На контурній карті відмітьте найбільші наукові центри України.

Завдання 2. Проаналізуйте рівень освітнього обслуговування в розрізі обласних центрів кількість закладів освіти по регіонам. Розрахуйте відповідність навчальних закладів до населених пунктів регіону. Для цього використайте коефіцієнт соціальної щільності мережі навчальних закладів: $C_{зо} = \frac{НЗ}{НП}$, де $C_{зо}$ – соціальна щільність мережі навчальних закладів;

НЗ – навчальні заклади;

НП – населені пункти.

Проранжуйте розраховані коефіцієнти. За сумою рангів виділіть 3 групи адміністративно-територіальних одиниць України, відмінних за щільністю закладів освіти. Дайте характеристику кожній виділеній групі. Нанесіть їх фоном на контурну карту. Круговими діаграмами покажіть структуру освітніх закладів у кожній області

Мережа закладів освіти України у 2019 році

Обл. центри	К-сть нас. пунктів	Заклади дошкільної освіти	Заклади загальної середньої освіти	Заклади професійно-технічної освіти	Заклади позашкільної освіти	Заклади вищої освіти	
						коледжі, технікуми, училища	університети, академії, інститути

Завдання 3. Дайте відповідь на тестові завдання в гугл формі.

Критерії оцінювання

№ заняття:	Вид роботи:									Сумарна кількість балів
	Кількість балів за кожен вид роботи	ТП	ДЕ	ПР	РЗ	ОЗ	ТЗ	ІНДЗ	...	
15		50		20	-	5	10	15		100

ТП – відповідь на теоретичні питання; ДЕ – демонстраційний експеримент; ПР – практична робота; РЗ – розв’язок задач; ОЗ – оформлення заняття; ТЗ – тестові завдання; ІНДЗ – індивідуальні завдання;

■ - вид роботи, який не передбачений на занятті.

Практичне заняття № 22

МОДУЛЬНА КОНТРОЛЬНА РОБОТА № 2

1. Назвіть та проаналізуйте галузі що входять до складу виробничої сфери?
2. Назвіть та проаналізуйте галузі що входять до складу невиробничої сфери?
3. Перерахуйте елементи територіальної структури господарства.
4. Проаналізуйте форми організації виробництва характерні для господарства України?
5. Дайте характеристику промисловим центрам, що спеціалізуються на виробництві чорних металів та кольорових металів.
6. Дайте характеристику промисловим центрам, що спеціалізуються на виробництві продукції машинобудування.
7. Дайте визначення та поясніть поняття «ВВП»? Поясніть від чого залежить його обсяг?
8. Що таке ВВП і як він формується?
9. Поясніть на прикладі України показники ВВП та ВВП, на сучасному етапі розвитку?
10. Поясніть як розвивалась на території України промисловість, чи була вона однією з провідних галузей?
11. Охарактеризуйте традиційні галузі промисловості України?
12. Наведіть приклади зміни галузевої структури промисловості з розвитком господарства в цілому?
13. Доведіть, що промисловість – провідна галузь господарства України.
14. Оцініть галузі добувної промисловості України?
15. Охарактеризуйте чинники що впливають на розміщення підприємств промисловості?
16. Поясніть вплив ЕГП на розміщення підприємств промисловості?
17. Дайте характеристику найбільшим тепло-, гідро- та атомним електростанціям України.
18. Поясніть вплив чинників на розміщення електростанцій різних типів в Україні?
19. Дайте пояснення чому кольорова металургія в Україні розвинута менше ніж чорна?
20. Охарактеризуйте руди кольорових металів в Україні та особливості їх геологічних структур що з ними пов’язані.
21. Поясніть вплив розвитку кольорової металургії на НТП?
22. Назвіть основні галузі машинобудування України та їх центри.
23. Поясніть чому «гальмує» розвиток машинобудування в Україні? Як можна запобігти цьому процесу?
24. Розкрийте найбільш розвинуті галузі хімічної промисловості в Україні

25. Доведіть, що хімічне виробництво менш трудомістке, ніж інші?
26. Сформулюйте роль і значення лісової й деревообробної промисловості в господарстві України.
27. Оцініть розвиток легкої промисловості Житомирської області, назвіть товари що випускаються? Чим це обумовлено?
28. Назвіть основні принципи розміщення підприємств харчової промисловості України.
29. Сформулюйте роль і значення сільського господарства в економіці України.
30. Поясніть від чого залежить рівень розвитку сільського господарства території?
31. Охарактеризуйте роль і значення природних факторів у розвитку галузевої структури сільського господарства України?
32. Поясніть роль та значення транспорту у розвитку господарства України.
33. Назвіть позитивні та негативні сторони різних видів транспорту.
34. Дайте характеристику основним автомобільним та залізничним вузлам України, річковим та морським портам, нафто- та газопроводам.

Критерії оцінювання

Модульна контрольна робота №2:	Вид роботи:									Сумарна кількість балів
	Кількість балів за кожен вид роботи	ТП	ДЕ	ПР	РЗ	ОЗ	ТЗ	ІНДЗ	...	
		100		-	-	-	-	-	-	100

ТП – відповідь на теоретичні питання; ДЕ – демонстраційний експеримент; ПР – практична робота; РЗ – розв’язок задач; ОЗ – оформлення заняття; ТЗ – тестові завдання; ІНДЗ – індивідуальні завдання;

 - вид роботи, який не передбачений на занятті.

Рекомендована література

Основна:

1. Барановський М.О. Соціально-економічна географія України: навч. посіб./М.О. Барановський.-Ніжин: Видавництво НДУ імені Миколи Гоголя, 2005.-232 с.
2. Географія світового господарства (з основами економіки): навч. посіб. /Я.Б.Олійник та ін.; за ред. Я.Б.Олійника, І.Г.Смирнова; Київ. нац.ун-т ім. Т.Шевченка. – 2-ге вид.,стер. – К.: Знання, 2014. – 637 с.
3. Географія світового господарства (з основами економіки): навч. посіб. / Я. Б. Олійник та ін.; за ред. Я. Б. Олійника, І. Г. Смирнова. – К.: Знання, 2011. – 640 с.
4. Географія світового господарства : навч. посібник / С. П. Кузик, О. І. Мамчур, І. В. Ванда. - Львів : Львівський національний університет імені Івана Франка, 2014. - 312 с.
5. Немець К.А., Немець Л.М. Просторовий аналіз у суспільній географії: нові підходи, методи, моделі. Харків: ХНУ, 2013., 203 с.
6. Сюткін С.І. Курс лекцій з географії світового господарства. Суми: СумДПУ, 2020. 142 с.

Додаткова:

1. Алисов Н. В. Экономическая и социальная география (общий обзор) / Н. В. Алисов, Б. С. Хорев. – М.: Гардарики, 2000. – 704 с.
2. Безуглий В. В. Регіональна економічна і соціальна географія світу: навч. посібник / В. В. Безуглий, С. В. Козинець. – К.: Видавничий центр «Академія», 2003. – 688 с.
3. Воронин В.П. Мировое хозяйство и экономика стран мира: учебное пособие для вузов / В.П. Воронин. – М.: Финансы и статистика, 2007. – 237 с.
4. Географія світового господарства: навч. посіб. / за ред. Я. Б. Олійника, І. Г. Смирнова. – К.: Знання, 2010. – 675 с.
5. Гладкий Ю. Н. Экономическая и социальная география мира / Ю. Н. Гладкий. – М.: ВЛАДОС, 2001. – 400 с.
6. Голиков А. П. География мирового хозяйства / А. П. Голиков, Ю. П. Грицак, Н. А. Казакова, В. П. Сидоров; под ред. А. П. Голикова. – К.: Центр навч. л-ри. 2008. – 192 с.
7. Максаковский В. П. Географическая картина мира: в 2-х кн. / В. П. Максаковский. – Кн. 1: Общая характеристика мира. – М.: Дрофа, 2004. – 496 с. 14. Нікітіна М. Г. Світове господарство та міжнародні відносини: просторові аспекти розвитку: навч. посібник / М. Г. Нікітіна. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 192 с.
8. Родионова И. А. Экономическая география: учебно-справочное пособие / И. А. Родионова, Т. М. Бунакова. – М.: Московский лицей, 2003. – 496 с.
9. Социально-экономическая география зарубежного мира / под ред. В. В. Вольского. – 2-е изд., испр. – М.: Дрофа, 2003. – 560 с.
10. Сюткін С. І. Економічна і соціальна географія. Зарубіжні країни. Книга-зошит: навч. посіб. / С. І. Сюткін, Г. Г. Леонтьєва. – Суми: В-во «Університетська книга», 2003. – 246 с.
11. Фаминский И. П. Мировое хозяйство: динамика, структура производства, мировые товарные рынки: учеб. пособие / И. П. Фаминский. – М.: Магистр, 2007. – 670 с.

Интернет ресурси:

- 1 Географічний портал. – Режим доступу: <http://www.geograf.com.ua/countries>.
2. Географіка: географічний портал. – Режим доступу : <http://geografica.net.ua/>.
5. Країни світу. – Режим доступу: <http://svit.ukrinform.ua>.